І чужому научайтесь,
і свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го БЕРЕЗНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 24, 1965 No. 55. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 23 березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ПОХІД ІЗ СЕЛМИ ДО МОНТҐОМЕРІ в другому дні зробив 16 миль, маршуючи повітом Лавндес, де біле населення вороже ставиться до демонстрантів. В тому повіті досі чорне населення взагалі не брало участи у виборах, бо ніхто із негрів не міг зареєструватися. 300 демонстрантів ночували на фармі негра. Федеральне військо і Крайова Ґвардія дбають за порядок під час маршу. З літака противники демонстрації кидали летючки з погрозами на адресу тих, що підтримують акцію здобуття виборчих прав для негрів.

ПРЕЗИДЕНТ ПЛЯНУЄ ДАВАТИ ЧАСТИНУ ФЕДЕРАЛЬНИХ ПОДАТКІВ СТЕЙТАМ, як про це дискутовано під час прийняття, яке Джансон влаштував для всіх губернаторів. В прийнятті взяли участь 42 губернатори. Вони пригадали Президентові його минулорічний плян в справі федеральних податків, з яких мали б користати стейти для своїх цілей.Цей податковий плян запроєктував був минулої осени Волтер Г. Геллер, тодішній голова економічних дорадників Президента. Коли вістки про це завчасно появилися в пресі, Президент відклав був цей плян, але більшість губернаторів заявляється за те, щоб стейти могли користати з федеральних податків.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ОБІЦЯЄ ЩОМІСЯЦЯ ВІДБУВАТИ ПРЕСОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ, які будуть наперед заповіджені і передавані будуть через телевізію. Але він заявив, що і надалі користуватиметься пресовими конференціями, які будуть несподівано скликані в тих місцях, де Президент уважатиме за відповідне. Президент обіцяв журналістам видати зарядження членам свого кабінету та головам урядових аґенцій, щоб вони інформували пресу. Джансон підкреслив, що він вже відбув 39 пресових конференцій як Президент, що є рекордом в історії Білого Дому.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ НА КУБІ ЗАГОСТРЮЄ КОНТРОЛЮ НАД АРМІЄЮ, набираючи між військовими з'єднаннями членів до своїх рядів та переводячи тести щодо льояльности вояків. Шеф фльоти командор Роляндо Діяз Астарейн сказав недавно, що будуть великі зміни в збройних силах після того, як буде закінчена контроля льояльности. Реґулярна армія має 100,000 вояків, а чоловіча й жіноча міліція виносить разом 300,000 осіб. Крім того є ще окремі відділи, які стежать за тим, щоб не просякала протикастрівська пропаґанда із закордону. Марксівсько-ленінська ідеологія є потрібна для оборони проти ворогів внутрішніх і закордонних.

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ГЮБЕРТ Г. ГОМФРІ ГОВОРИВ ПРО ЗВ'ЯЗОК МІЖ КОСМІЧНИМИ ОСЯГАМИ ТА ОБОРОНОЮ, бо тільки „глупа людина могла б інакше думати". Гомфрі промовляв в Космічному клюбі у Вашинґтоні і заявив, що він „рішений важко працювати на становищі голови Крайової Аеронавтичної і Космічної Ради", який то пост він обійняв після президента Джансона. Космічна програма має значення для росту економіки, поширює наукові досліди та збільшує нашу збройну силу. „Мусимо це ясно розуміти, казав віце-президент, що наша військова безпека залежна є від того самого поступу технології, що й космічна програма".

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ВИСИЛАЄ ДО ІНДОНЕЗІЇ, як свого спеціяльного делеґата — емеритованого дипломата Елсворта Бункера для перевірення сотуації, чи можна направити американсько-індонезійські відносини, чи вони далі ґіршатимуть аж до повного зірвання взаємин. Бункер був раніше амбасадором в Італії, Індії й Арґентині. Він посередничив у спорі між Індонезією і Голляндією за Західню Ґвінею, яка таки дісталась Індонезії. Найсильніша з усіх партій в Індонезії — комуністична — штовхає президента Сукарна щораз більше до ролі виконавця волі Пейпінґу.

СССР І ФРАНЦІЯ ПІДПИСАЛИ УМОВУ щодо встановлення в Европі одностайної системи кольорової телевізії — французького зразка. Саме тепер засідає у Відні конференція понад 30-х держав, заінтересованих в цій справі. ЗДА має іншу систему кольорової телевізії. Французьке договорення в цій справі з СССР має демонстраційний характер проти Америки.

У МОСКОВСЬКОМУ „КОМУНІСТІ" ПОЯВИЛАСЯ СТАТТЯ з признанням, що „в минулому часі" (читай: за панування Хрущова) роблено „помилки суб'єктивізму, самовільних вирішувань і скидання вини на адміністраційний апарат", але й „легковаження ленінського принципу єдности між комуністичною теорією і практикою". Це вперше большевики оскаржили Хрущова також в „ідеологічних" помилках, те саме, що роблять китайські комуністи.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА Й ІЗРАЇЛЬ МАЮТЬ ВСТАНОВИТИ дипломатичні взаємини в найближчих тижнях — заявив в Єрусалимі спеціяльний делеґат канцлера Людвіґа Ергарда, парляментарний посол д-р Курт Бірренбах. Але водночас Ергард вислав до Каїро Рудольфа Вернера, щоб той переконав єгипетського президента Нассера, щоб Єгипет офіційно не визнав комуністичної Східньої Німеччини, бо це примусило б Західню Німеччину зірвати всі зв'язки з Єгиптом.

ПОЛЬСЬКА КОМУНІСТИЧНА (ФОРМАЛЬНО „РОБІТНИЧА") ПАРТІЯ ПЕРЕВЕЛА ТРИДЕННІ НАРАДИ, на яких — за твердженням західніх обсерваторів у Варшаві — найбільше зацікавлення викликало звідомлення Зенона Клішка, делеґата польської компартії на недавньому збіговищі 19-ох компартій у Москві. Клішко закликав до „єдности комуністичного руху" та — солідарности з Москвою, яка ніби тієї єдности хоче.

У БРИТАНІЇ ВІДБУДУТЬСЯ В ЦЬОМУ ТИЖНІ додаткові вибори в двох округах — в обох випадках йдеться про консервативні мандати. Один посол помер, а другий, Р. А. Батлер, перейшов до палати лордів. Ці вибори мають велике значення, як барометер громадських настроїв. Тому, що соціялістичний уряд Гаролда Вільсона має тільки на трьох послів більше у парляменті, то у випадку вигри в тих додаткових виборах уряд, мабуть, розпише нові загальні вибори, сподіваючись на поліпшення свого стану посідання в парляменті.

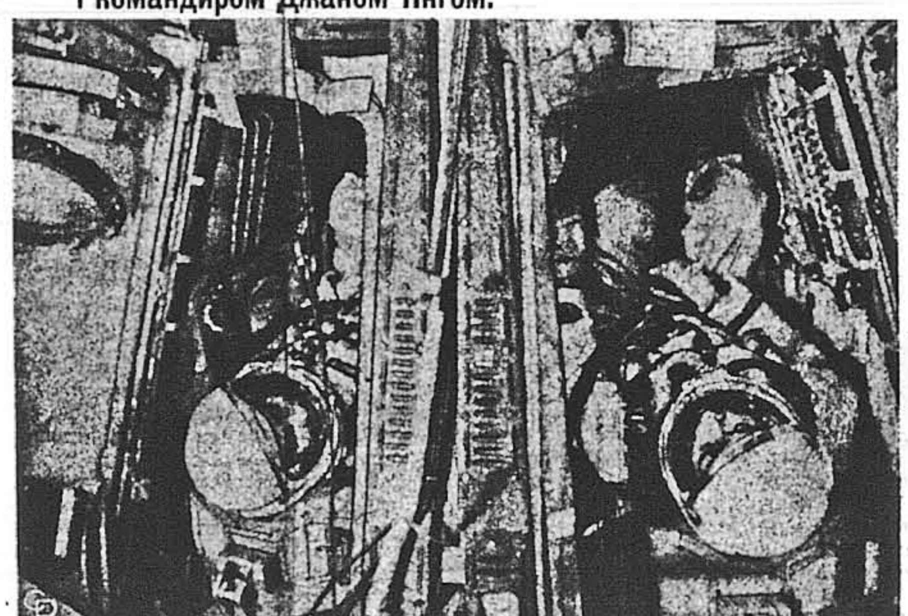
ДАВІД БЕН ҐУРІОН, КОЛ. ПРЕМ'ЄР ІЗРАЇЛЮ, ТВЕРДИТЬ, ЩО ВІН МАВ ВІДПОВІДЬ ВІД НАССЕРА: на пропозицію зустрічі він, єгипетський президент, міг би приїхати до Ізраїлю на нараду з ізраїльським прем'єром, яким тоді був Бен Ґуріон, і „прийти до згоди впродовж двох годин", але „після того він (Нассер) не міг би вернутися до Єгипту".

МАРШАЛ ЧЕН-І, ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР І МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ ЗАЯВИВ, що коли ЗДА переступили б своїм військом 17-ту паралелю, яка розділює Північний В'єтнам від Південного, та загрозили існуванню Північного В'єтнаму, і коли б тоді Північний В'єтнам звернувся до Китаю за допомогою, то Китай дасть йому цю допомогу всіма своїми збройними силами.

„ДЖЕМІНАЙ III", АМЕРИКАНСЬКИЙ КОСМІЧНИЙ КОРАБЕЛЬ ІЗ ДВОМА АСТРОНАВТАМИ, З ПОВНИМ УСПІХОМ ВИПУЩЕНИЙ І КРУЖЛЯЄ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ

Кейп Кеннеді. У вівторок, 23-го березня рано, точно о год. 9:25, Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація випустила з повним успіхом американський космічний корабель „Джемінай III", перший із двома астронавтами, у трикратний обліт довкола землі. Корабель випущено при допомозі підсилювача „Титан" та з астронавтами Вірджіном Ґріссомом і командиром Джаном Янґом.

Згідно з проєктом Джемінай два астронавти, майор Вірджіл І. Ґріссом і командор Джан В. Янґ відбувають три лети довкола Землі, які триватимуть 4 години і 32 мінути і мають приземлитися на Атлантійському океані. Цей перший лет проєкту Джемінай має коштувати від 40 до 45 мільйонів долярів, і в ньому беруть участь принаймні 18 тисяч осіб. Астронавти увійшли до кабіни вже о год 7-ій вранці. Все готове, і люди і машини, лет має початися о годині 9-ій вранці. Коли в тому часі погода не була відповідна, або якби якась інша причина не дозволила на випущення астронавтів, то лет міг би бути відкладений на кілька годин, але так, щоб причалювання могло відбутися на океані ще за денного світла, і щоб акція виловлювання кабіни могла закінчитися перед 6-ою годиною, коли темніє. Цей лет є пробним летом довкола Землі двох астронавтів, щоб вони могли запізнатися під час лету з машиною і щоб могли набути досвіду, який потрібний буде під час дальших летів в проєкті Джемінай, коли астронавти мусітимуть пересідатися з однієї кабіни до іншої, як це астронавти робитимуть під час лету до Місяця. Лет до Місяця відбуватиметься тим способом, що три астронавти полетять в напрямі до Місяця, і коли долетять до нього, мають кружляти довкола нього, а два астронавти мали б спуститися вниз на Місяць, де будуть досліджувати цю плянету. Після того вони мали б злетіти вгору до тієї кабіни, що з одним астронавтом кружлятиме довкола Місяця і разом всі три спуститися на Землю. Як бачимо, лет до Місяця дуже скомплікований, і американські астронавти роблять до нього основні приготовання, щоб не було непотрібних жертв в людях. Лет до Місяця має відбутися аж перед 1970-им роком, а може й пізніше, і до того часу мають відбутися десять летів, під час яких мають бути і вправи з пересіданням астронавтів з кабіни до кабіни. Віце-президент Гюберт Г. Гомфрі і численні сенатори та конґресмени прибули вже до Кейпу Кеннеді на Флориді, щоб бачити, як випустять за допомогою ракети-підсилювача Титан кабіну з астронавтами. Кабіна Джемінай не має окремої назви, як це було з кабінами в проєкті Меркурій, де вони називалися „Приязнь 7", або „Ліберті Белл". Але астронавти в звітах під час лету називатимуть кабіну „Моллі Бравн".

Американські астронавти майор Верджіл І. Ґріссом і командор Джан В. Янґ на своїх сидженнях у двоособовому космічному кораблі „Джемінай" під час однієї з підготовчих спроб до лету навколо Землі.

ЗДА І БРИТАНІЯ ОДНОЗГІДНІ ЩОДО ПОЛІТИКИ У В'ЄТНАМІ

Вашинґтон. — Після одноденних нарад державного секретаря Діна Раска з британським міністром закордонних справ Майкелом Стюартом стверджено однозгідність поглядів тих двох державних мужів на справи В'єтнаму та взагалі Південної Азії — заявив речник Державного Департаменту. Британія признала була вже раніше слушність бомбардування військових об'єктів у Північному В'єтнамі. Після нарад у Державному Департаменті Стюарт мав призначене побачення з президентом Джансоном. — Тим часом з Південного В'єтнаму повідомлено, що вісім американських бомбовиків типу „Тандерчіфс" бомбардували комуністичну радарну стацію у Вінсон, за 60 миль на північ від 17-ої паралелі, що ділить дві частини В'єтнаму. Радарні споруди цілком знищено. З-посеред вісьмох машин, що брали участь у тому рейді, одна впала була в море, але пільота цілого і здорового виловлено з хвиль. Американський амбасадор Максвелл Тейлор, промовляючи в одному клюбі у Сайґоні, заявив, що переговори з комуністами, якщо вони не припинять своєї аґресії, виключені. „Коли злодій вломиться до хати, нищить внутрішнє уладження й тероризує та калічить мешканців дому, то він не має ніякого морального права торгуватися з поліцією" — заявив він. — В західній пресі багато шуму викликала щойно тепер виявлена вістка, що в грудні минулого року і в січні цього року південно-в'єтнамське летунство, вживаючи американські гелікоптери, атакували комуністичних партизанів не-трійливим газом, який спричинював воміти й робив на деякий час партизанських вояків нездібними до будь-якої дії. З американських джерел потверджено вістку, але підкреслено, що це був дійсно не трійливий газ, який не мав сили вбити чи постійно затруїти організм.

НТШ влаштувало урочисту Шевченківську Наукову Конференцію в Ню Йорку

Ню Йорк. — Філологічна Секція НТШ влаштувала 20 березня ц. р. в Українському Інституті Америки в Ню Йорку свою щорічну урочисту Наукову Конференцію, для вшанування свого Патрона, Тараса Шевченка. Конференцію відкрив проф. д-р В. Стецюк. Першу доповідь про світогляд Шевченка виголосив проф. д-р Б. Романенчук, який вказував на Шевченка як поета, романтика та філософа-ідеаліста, що був ним в усіх сферах своєї творчости, думання та своїх переконань.

Доповідь інж. О. Дучимінської на тему „Василь Доманицький — редактор першого повного видання „Кобзаря" відчитав інж. Р. Кобринський, тому що прелеґентка, яка під цю пору перебуває в Мюнхені, не могла особисто прибути на цю конференцію. Третю доповідь на тему „Шевченкіяна у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка" виголосив проф. д-р В. Лев. У своїй доповіді прелеґент зазначив, що НТШ у своїй 90-літній діяльності опублікувало 30 видань творів Шевченка, поверх 150 статей та 120 рецензій в різних мовах, що стосувалися Шевченка та його творчости. Конференцію закрив заступник голови НТШ, проф. д-р О. Андрушків.

Український Інститут Америки влаштовує серію доповідей

Ню Йорк. — Комісія Мистецтва й виставок Українського Інституту Америки, що її очолює проф. Я. Ґабода, запляновала на найближчий місяць серію доповідей на теми мистецтва і літератури 20-ого сторіччя. Про „Експресіонізм, абстракціонізм і сюрреалізм" говоритиме в середу 24 березня проф. Я. Ґабода. Про напрямки в мистецтві після другої світової війни виголосить 31-го березня доповідь проф. М. Джеймс, про основи сучасної літератури 7-го квітня — проф. Л. Валш, про видатних українських мистців 20-ого сторіччя 14-го квітня — мистецтвознавець Святослав Гординський і про сучасних видатних українських письменників і поетів 21-го квітня — Григорій Костюк, голова „Слова". Відбуваються доповіді кожної середи о год. 8-ій веч. в залях Українського Інституту Америки при 2 Схід 79 вулиці у Ню Йорку

● **У Туреччині сталася велика гірнича катастрофа:** у копальні вугілля в Амасії недалеко Чорного моря згинуло внаслідку вибуху газу й пожежі у глибині 500 стіп під землею — 68 рудокопів. 58 рудокопів встигли врятуватися, але всі вони теж були більше або менше поранені. Це найбільша катастрофа у вугільному промислі Туреччини за всі часи.

УККомітет схвалює і посилює акцію збірки фондів

На пообідній сесії Ради Директорів під час її нарад в суботу, 20-го березня, про що була вістка в попередньому числі „Свободи", касир УККА, Ярослав Падох, виголосив доповідь про господарські справи УККА. Даючи огляд УНФонду при УККА за минулий рік, він підкреслив, що хоч фінансовий рік тривав тільки дев'ять місяців і розпочався на весну з квітнем минулого року, то УНФонд досягнув суму з попереднього року $58 000, в чому кругло половина тієї суми, $25 000 вплинула до Фонду в місяці грудні. На успіх вплинуло щораз то зростаюча свідомість громадянства, що слід підвищити традиційний даток в сумі $10 на бодай $25. В тій цілі започатковано в минулому році Конґресові Клюби осіб, які зобов'язалися платити щороку по 25, 50 чи 100 долярів до УНФонду. В минулому році, після короткої підготови, Клюб „Сотників" придбав 11 осіб та 8 установ, разом 18, Клюб „П'ятдесятників" 74 членів, в тім 9 установ та Клюб „Двадцятип'ятниікв" 300 членів, в цім числі 36 установ.

Доповідач відмітив, що першенство в збірці на УНФонд здобув знову Відділ у Філядельфії, зібравши кругло — 10 000. За ним йде Відділ в Ню Йорку із сумою к. $6 000 та Шикаґо з к. $5 000.

Значну допомогу в збірці на УНФонд дали члени провідних органів УККА. На 21 членів Екзекутиви вплатили даток 19 членів, в тому один (д-р Ценко $100) п'ять по$50, 12 по $10, разом — $660. Із 42 членів Політичної Ради вплатили даток в минулому році тільки 25, тобто 60%, але є надія на те, що решта ще в цім місяці доплатить за минулий рік, подібно, як члени Ширшої Ради УККА.

Великий поступ позначився в справі самовистачальности „Українського Квартальника". Рік тому він мав сотню передплатників, а минулий рік закінчився майже — 500. Всі члени трьох провідних органів УККА одержують Квартальник, згідно з ранішою постановою Ради Директорів і вони повинні вплатити передплату $5 річно.

Касир поінформував приявних, що точний звіт з господарської діяльности, а зокрема список всіх членів Клю-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ШЕВЧЕНКІВСЬКА НАУКОВА СЕСІЯ В ТОРОНТІ

Торонто. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Торонті в неділю 7-го березня, в залі УНО, 297 Каледж влаштувало Прилюдну Наукову Шевченківську Сесію. Сесію відкрив і проводив нею, проф. д-р Євген Вертиполох, голова Канадійського НТШ. У своєму вступному слові, він познайомив присутніх із структурою НТШ та членством. На сесії було прочитано й обговорено такі доповіді: д-р Б. Стебельський: „Тарас Шевченко у світлі світової критики", д-р Юліян Лисяк: „Фонетичні явища староцерковнослов'янської мови в Шевченковій поезії", мґр Орест Павлів: Праця Марієтти Шагінін „Тарас Шевченко" . Надпрограмово було прочитано статтю Івана Франка про Шевченка у 100-ліття з дня народження.

В МАДРИДІ ВИСВІТЛЕНО ФІЛЬМ „ШЕВЧЕНКО У ВАШИНҐТОНІ"

Мадрид, Еспанія. — Український фільмовий продуцент із Ню Йорку Ярослав Кулинич, їдучи до Риму для сфільмування урочистостей інстaляції Кардинала Йосифа Сліпого, затримався якийсь час у столиці Еспанії і висвітлив тут на зібранні місцевої української колонії фільм про відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. Відбувалося висвітлення фільму в мешканні Божків, українських студентів з Венесуелі. Перебуваючи в Еспанії, Я. Кулинич сфільмував деякі епізоди з життя української громади в Мадриді. Згодом у Римі він висвітлював фільм „Шевченко у Вашинґтоні" в усіх трьох українських семінаріях у Римі.

ВИСТАВКА МАЛЯРСЬКИХ ПРАЦЬ В.ПАЛИЙЧУКА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Місцевий Відділ Об'єднання Мистців Українців в Америці влаштовує в днях 20 березня до 4 квітня ц. р., в залях Дому Філядельфійської Студії при 2322 Паплер Стріт виставку малярських праць мистця Василя Палийчука з Балтімору.

Виставка відкрита в суботи і в неділі від год. 12 вполудне до 6-ої ввечері, а в інші дні від години 7-ої до 9-ої вечора. Василь Палийчук, родом із Снятинщини, закінчив студії мистецтва в Балтіморському університеті. Брав уже кілька разів участь у виставках ОМУА у Філядельфії і в Ню Йорку.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ КОМІСІЇ НТШ

В суботу, 27 березня 1965 р. в годині 6-тій вечером відбудеться в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, Наукова Конференція Мистецтвознавчої Комісії НТШ, на якій проф. д-р Володимир Безушко виголосить доповідь на тему „Мистецтво і виховання". Конференцію проводитиме проф. Д. Горняткевич. Конференція є призначена для ширшого загалу громадянства.

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ І ЗАВДАННЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В РЯМКАХ УККА НА 1965-66 РОКИ

СТВЕРДЖЕННЯ РАДИ ДИРЕКТОРІВ УККА НА ЗАСІДАННІ 20 БЕРЕЗНЯ 1965 РОКУ

I

Засади праці і повсякчасні конкретні завдання діяльности Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) є сформульовані у приписах статуту і постанов Конґресів УККА, а їх повсякчасне виконування є актуально окреслюване постановами Ради Директорів і Екзекутиви УККА.

Ці статутові приписи і завдання діяльности окреслюються предетерміновано двома об'єктивними фактами: 1) УККА є добровільною спілкою центральних і льокальних українських організацій і їхнього активного членства, що мають український національний характер і є льояльними громадянами ЗДА. 2) Актуальне положення українського народу, як поневоленої нації, що бореться за відзискання своєї суверенної соборної демократичної державности, встановленої Державними Актами 22 січня 1918, 1 листопада 1918 і 22 січня 1919 років в формі УНР.

II.

Американські українці мають всі цивільні права, як громадяни ЗДА і зобов'язані правно і морально дбати про інтереси ЗДА, як цілости, та боронити ЗДА перед будь-яким ворогом. Дбати про державний інтерес ЗДА є покликані окремі конституційні органи ЗДА і стейтові та місцеві уряди. Вплив на навчальні органи ЗДА в їхній особистій обсаді і в їхній діяльності виконують усі свідомі громадяни чи то шляхом індивідуальної акції окремих громадян чи то частіше і постійніше через свої загальні американські політичні партії, які актуально можуть бути при владі в центрі ЗДА чи то в окремих стейтах і громадах, або можуть бути в льояльній опозиції. За посередництвом цих політичних партій мають обов'язок і право діяти також американські українці, що є громадянами ЗДА, як в загальних американських справах, так і в тім напрямі, щоб ці владні органи в ЗДА мали також належне зрозуміння для визвольної справи української нації і для загальної проблеми визволення всіх поневолених націй, що знаходяться у рямках московсько-совєтської колоніяльної імперії, яка є головною загрозою світового справедливого миру і тепер загрожує навіть життю і суверенності ЗДА.

З природи політичного життя в американській демократії в справах партійної політики американські українці діють поділено по окремих американських партіях і нема ніякої об'єктивної причини творити якусь окрему політичну партію американських українців. Сама організація УККА, як цілість, не є з природи речі і не може бути установою з політично-партійним характером для впливу на політику ЗДА, як це виразно встановлено в самім статуті УККА.

III.

Всі членські організації УККА, в своїх громадських завданнях, не є американськими політично-партійними організаціями. Їх завдання без вийнятку торкаються оборони начального національного інтересу країни предків їхнього членства, України, а саме для допомоги слушним змаганням української нації до визволення з-під чужої окупаційної влади і до привернення створеної вільною волею суверенної соборної державности. Для скоординованої дії в цій справі є також утворений УККА і ця мета є визначена в його статуті. Ця дія цілої громади, зорганізованої в рямках УККА, є впливом морального категоричного імперативу з огляду на зобов'язання, сперті на справедливості, на традиційній спадщині предків і на згідності тієї дії з начальним інтересом ЗДА та міжнародного правопорядку.

Загальне завдання, яке поставив собі УККА для досягнення наміченої мети, є відповідна інформативно-виховна діяльність всередині загаль-

Закінчення на стор. 2-ій

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Грізне попередження

Вислід проведених у Совєтському Союзі в неділю 14 березня ц. р. виборів до крайових, обласних, окружних, районових, міських, сільських і селищних совєтів депутатів совєтська преса проголосила з гучними фанфарами, визначаючи ці вибори, як „совєтську демократію в марші", як „демонстрацію єдности партії і народу".

З цих повідомлень, виходило б, що вибори пройшли в СССР згідно з відомим, заяложеним докраю стандартом: за кандидатів партії й уряду, як і завжди, голосувало 99, а то й 99.99% усіх виборців. Проте, цього року вибори не пішли так гладко, як про це сповіщають ТАСС і совєтська преса. Деякі сумніви щодо ґарантованої досі „понад 99-відсоткової" успішности виборів викликає факт незвичайно спізненого проголошення перших, тимчасових вислідів цих виборів: опубліковано їх щойно на сьомий день після проведеного голосування. Ці сумніви підтверджуються реваляційними даними про перебіг цих виборів в РСФСР, опублікованими московською „Правдою" з 19 березня ц. р. без фанфарних заголовків про „монолітність", „єдність" і т. п. Число відданих у цих виборах голосів проти поставлених партією кандидатів досягло небувалої кількости: проти кандидатів у крайові совєти голосувало 45 669 виборців, в обласні — 351 508, в окружні — 238 770, в міські — 382 116, в районові по містах — 173 001, в сільські — 240 778 і в селищні — 81 496. Загально проти партійно-режимних кандидатів голосувало понад півтора мільйона виборців.

Напевно кількість голосуючих „проти" була ще більша, як це подано в повідомленні „Правди", і можливо йшла в мільйони. Щоб не виявляти дійсного стану в цьому відношенні і не подавати правдивої кількости всіх голосуючих проти режимних кандидатів, в 11 виборчих округах вибори скасовано цілком, нібито внаслідок „допущених порушень „Постанов про вибори". Ще більш характеристичний факт, що в 170 виборчих округах поставлені на партійно-режимну лісту кандидати не здобули, як пише „Правда", взагалі „абсолютної більшости голосів і не були обрані депутатами". В цих округах вибори скасовано також, і кількости голосуючих у них не вписано до загального числа голосуючих виборців. В шістьох округах вибори не відбулися зовсім.

З таким опором народу „совєтська демократія" досі за час свого існування не зустрічалася. З цього погляду березневі вибори 1965 року будуть записані в історії Совєтського Союзу і створеної там системи, як переломові. Вислід цих виборів — це справжнє „мане-текель-фарес" — грізне попередження про неминучу загибіль тиранії, виписане на стіні совєтської тюрми народів.

Кара смерти

В нюйоркському стейті актуальною стала справа скасування кари смерти. Якщо теперішні дебати у стейтовій леґіслятурі скінчилися б перемогою противників тієї кари, то стейт Ню Йорку став би тільки 9-им стейтом З'єднаних Держав із таким законом. Бо, зрештою, в усіх інших стейтах існує кара смерти, дармащо в одних здійснюється її через електричне крісло, в інших через повішення, в ще інших через газову камеру.

Дебати над слушністю, правильністю чи доцільністю кари смерти, як виміру законної справедливости, ведуться впродовж десятиріч, відколи ідеї новітнього гуманітаризму почали впливати на судочинство різних країн. У цих дебатах забирали й забирають голос теологи, правники, кримінологи, соціологи, виховники, педагоги, люди різних фахів і станів. Найповажніші й найпопулярніші арґументи „проти" кари смерти; Бог є творцем усіх живих істот і найдосконалішої з-посеред них — людини, і людина не має права позбавляти життя іншу людину; тому, мовляв, не можна законодатним актом заперечувати Божої заповіті „не убий", а єдиним винятком з тієї заповіді може бути діяння в обороні загроженої ворогом батьківщини чи в крайній, накиненій напасником, власній обороні. Правники зголошують дуже важливий арґумент: з непам'ятних часів по нинішній день існують так звані судові помилки, коли карається смертю — невинних осіб. Тільки скасування кари смерти може виключити такі помилки. Третім арґументом проти кари смерти є практична недоцільність її, як превенційного засобу проти злочинів, як засобу відстрашування злочинців. Найкращим доказом на це є саме Нюйоркський стейт: у цьому стейті (місто Ню Йорк) і в стейті Іллиной (Шикаґо), де існує кара смерти — найбільше число злочинів. Тепер ще 21 особа чекають на екзекуцію у т. зв. камерах смерти в'язниці Сінґ-Сінґ, проте вони не відстрашують вбивників, сумних героїв щоденної хроніки Ню Йорку.

Тому з карою смерти чи без неї — злочини існували й існуватимуть. І хоч боротьба проти злочинства безумовно вимагає суворих кар, поліція, суд і навіть найвищі виміри кари злочинства не викорінять. Для цього треба морального перетворення громадянства, що його можна осягнути іншими засобами.

М. Мельник

КОМУНІСТИЧНА „ЄДНІСТЬ"

Суть інтернаціоналізму комуністичної партії не в тому, що народам корисно з тієї чи іншої причини, співпрацювати: такого роду дії, хоч і популярні, звичайно плиткі й загальникові, і тому їх успіх дуже обмежений. Комуністичний інтернаціоналізм сягає далеко глибше. Він спирається на тих Марксових ідеях, на основі яких історія людства формувалась не великими людьми, ідеологіями чи навіть національними інтересами, а — клясовими конфліктами в погоні за здобуття матеріяльних і соціяльних користей. Отже, згідно з Марксом, клясові інтереси — це рушійна сила, куди більша як релігія, націоналізм чи лібералізм, а тому тільки робітнича кляса здібна — якщо треба то й революційними методами — покінчити клясові конфлікти і впровадити цілковиту гармонію у співжиття людей.

Таким чином комунізм здобув собі багато прихильників не тільки з огляду на приману майбутнього суспільства з соціяльною і матеріяльною рівністю та свободою одиниці, — він також поставив перед очима найменш упривілейованих людей, з одного боку, далекойдуче післанництво, а з другого — безпосередні матеріяльні користі.

Та чи дійсно комуністичний інтернаціоналізм сильніший за національні традиції, почування і інтереси?

Все виглядало зовсім інакше, поки комунізм був політичним ідеалом, що за нього треба було боротися. Однак, коли прийшла нагода застосувати його в практику, ситуація радикально змінилась. Російським комуністам нагло прийшло на думку, що інтернаціональним комуністичним рухом має керувати не більш здібний провідник чи міжнародний комітет, вибраний і визнаний усіми компартіями, а — Москва. І коли Москва стала на чолі інтернаціонального комунізму, росіяни зробили відкриття, що не - російські народи московської імперії не здібні самі, без допомоги „старшого брата", упоратись із своїми клясовими проблемами.

Після другої світової війни російська інтерпретація комуністичного інтернаціоналізму поширилась на захід і схід. Остаточною метою комунізму для Польщі, Чехо - Словаччини, Юґославії та інших країн, згідно з цією інтерпретацією, мала бути комплектна політична та економічна інтеграція з Совєтським Союзом. Хто ж тим великим комплексом мав би керувати? Може якась інтернаціональна рада, чисельний склад якої відповідав би чисельному складові членів - націй? На цю пропозицію кожний, хто знає росіян, може тільки посміхнутись. Такого роду рада і провід нічим не різнилися б від того, що маємо тепер у Москві. Провід, в якому вирішальне слово за росіянами, з домішкою українських та інших опортуністів і яничар, чи просто росіян українського походження і з українськими прізвищами.

Як тільки Мао прийшов до влади, Москва почала економічну і технічну допомогу Китаєві. Ця допомога була конечною, інакше люди почали б сумніватись у щирості російського комунізму. Та росіяни навіть і не думали ділитись з „китайськими братами" дійсно важливими технічними здобутками, зокрема в ділянці зброї. Тож від самого початку економічну допомогу китайці спершу по т а й к и, а пізніше одверто почали називати експлуатацією. І тут знову яскраво вийшла наверх перевага національних інтересів над політично - філософічною доктриною.

Силу національних традицій та інтересів можна було завважити у багатьох інших випадках. Під час найбільшого розквіту комуністичної ідеології українські комуністи поставили національні інтереси принаймні нарівні з ідеологією комуністичного інтернаціоналізму. Вони навіть були готові за ті інтереси вмирати. За українським прикладом, хоч і багато пізніше, пішли Тіто, поляки, мадяри, а останніми часами румуни, ризикуючи навіть гострою реакцією збоку Москви.

Які ж висновки із цих конфронтацій в минулому і сучасному? На яких засадах можемо сперти наші прогнози на майбутнє?

Назагал годі сподіватися, щоб поодинокі комуністичні держави стали справжніми союзниками західніх демократій. Юґославія тимчасово використовувала Захід, щоб затримати свою національну незалежність. Те саме готова була робити Польща, те саме робить тепер Румунія. Та коли національні інтереси того чи іншого комуністичного режиму не загрожені Китаєм, СССР чи якимось іншим „побратимом", тоді ці режими напевно по стороні Заходу не стануть.

Причина не тільки в ідейній спільності, але й у звичайних практично - політичних розрахунках. Керівники режимів, що стоять тепер при владі у Східній Европі, дуже добре розуміють, що вони можуть втриматися тільки в комуністичному оточенні.

Зрозуміла річ, що й росіяни, поки вони будуть утотожнювати інтереси інтернаціонального комунізму з імперіяльними інтересами Росії, союзниками Заходу не стануть. Ідея комуністичного інтернаціоналізму — це дуже успішний інструмент у руках росіян. З одного боку він прикриває дійсні мотиви закордонної політики Москви, а з другого облегшує панування, даючи принаймні формально моральне виправдання українських та інших квіслінґів, що стоять на службі у „старшого брата". І тому політика Москви є передусім політикою російської імперії, а щойно після того політикою інтернаціонального комунізму.

У боротьбі з Китаєм Москва, без сумніву, старатиметься використати Захід, але це не значить, що вона мусітиме піти у напрямі правдивої коекзистенції, що була б занадто небезпечною для режиму і імперії. Це означало б куди тісніше зближення з Заходом і тим самим поставило б совєтський режим у тяжку ситуацію. Таке тісне зближення означало б, що західні капіталісти — не такі то вже погані люди, коли з ними можна співіснувати. Це означало б також, що Москва не дуже зацікавлена в підтримці „міжнародного пролетаріяту" у його боротьбі за комуністичний лад. Від цього тільки один крок до підозріння, що Москва дбає більше за свої імперіяльні інтереси, як за комуністичний інтернаціонал, — підозріння куди гірше, як те, що його викликав пакт неаґресії з Гітлером. А як же тоді оправдати панування Росії над іншими країнами й народами?

Для Китаю коекзистенція Москви з Заходом була б найкращою пропаґанди в н о ю зброєю, щоб доказати, що росіяни вживають комуністичної ідеології насамперед для оборони і скріплення своїх національних інтересів. Це якраз і є той арґумент, що його Москва найбільше боїться.

Можливості єдности між СССР і Китаєм треба спирати на тому самому розумуванні. Тут треба питати: чи росіяни могли б віддати Китаєві принаймні якусь частину тих територій, що до них він має претенсії? Якщо ні, тоді чи могла б якась країна, в тому числі й Китай, зректися своєї незалежности чи великого шмату своєї території в ім'я політичної філософії? Виходить, що теж ні.

І тому куди безпечніше було б будувати закордонну політику Америки на припущенні, що Москва „руками й ногами" триматиметься комунізму та комуністичного інтернаціоналізму і з власної волі не піде задалеко на коекзистенцію; що конфлікт національних інтересів між Росією і Китаєм надто сильний, щоб його можна було полагодити на якомусь з'їзді комуністичних партій; і врешті, що можливості відірвання від СССР сателітів, які не мають поважних національних конфліктів з Москвою, мінімальні.

Р. Смаль-Стоцький

ПРАВДИВЕ ЗНАЧЕННЯ СОВЄТСЬКОГО ТЕРМІНУ „УКРАЇНА"

(4)

А ось що пише Юрій Луцький у своїм звіті „Тиждень у Києві" („Сучасність", листопад, ч. 11, 1964):

„Чи Київ український? Так і ні. Український він своїми історичними асоціяціями, географічним положенням, розлогою, соняшною, навіть поетичною атмосферою (так відмінною від Москви) і, врешті, вуличними і крамничними написами. Не український Київ своїм щоденним і, у великій мірі, своїм культурним життям. Почнемо з вулиць і крамниць. Хоч всі назви українською мовою, люди на вулицях і в крамницях цією мовою не говорять. Не тому, що її не знають, а тому, що все громадське й суспільне життя є духом і мовою російське... Був у крамницях і книгарнях, і всюди на мої запити українською мовою відповідали по-російськи. Зрештою, не це знаменне, а те, що в київських книгарнях стиль, поводження і дух ті самі, що в московських. Поводження грубе й неввічливе, і це я приписую не московським впливам, а загальноімперській, всесоюзній культурі, яка наскрізь просякає все і вся...

Шукаю ключа не до історії, а до людей. Де їх знайти в Києві? Для мене, як туриста з капіталістичної країни, вони, мабуть, неприступні. Найбільш „людські" зустрічі — принагідні, за столом у ресторані „Україна". Сам ресторан теж маркантне явище УРСР. Обслуговують дівчата у вишиваних сорочках, але ні одна з них не відповідає мені по - українськи. Зате можна замовити „очень вкусный украинский борщ" (ні, дякую) або спеціяльні котлети „Україна"...

А рішення про те, чи буде або не буде якийнебудь контакт між Києвом і Канадою, залежить все таки від Москви. І тут ще раз почувається провінційність і другорядність УРСР. Про „старшого брата" говорять у Києві без іронії. Другорядність відчувається не тільки в політично - адміністративному, але, щонайгірше, в культурному сенсі. Сумно не лише тому, що українство зведене до української літератури, культу Шевченка й вишивкової декорації на нових будинках Хрещатика, але й тому, що думання й світовідчування в Києві це копія, і то погана копія, думання і світовідчування Москви. Сумно не тільки тому, що не чути української мови, але передусім тому, що Україна залишилась досі культурною провінцією Росії. Проблема малоросійщини досьогодні не розв'язана. „Молодший брат" може тільки наслідувати, і то все. Не дивно, що легше знайти „спільну мову" з ленінґрадцями чи москвинами, ніж з киянами..."

Мої американські колеґи, що об'їжджали Україну, винесли дуже сумне враження. Навіть в „Академії Наук" мови української не чути, а як в чотири очі „українського" академіка запитав американець, якою мовою розмовляють у його сім'ї — відповідь була: „Канєшно, по-русски"...

Описане нами обмосковлювання України не вичерпує всієї діяльности „українського радянського уряду". Воно має свою партійну програму і ціль, що її не посміла б ніяка комуністична партія проголошувати ні в Польщі, ні в Східній Німеччині, ні Чехо-Словаччині, в Болгарії, Румунії чи Угорщині — навіть і в Альбанії ні! Але „старший брат" через своїх апаратчиків сміє це на Україні робити і поступово здійснювати: варварство народовбивства української нації, включно з убивством її мови й культури, він сміє називати „поступом" і „братерством народів". Стара програма московської чорної сотні Пуришкевичів і Крушеванів здійснюється в Україні „українським радянс ь к и м урядом" за лаштунками проґресивних фраз та термінів партійного жарґону.

Маю тут на думці програму 22-го З'їзду КПСС 1961 року, зокрема частину IV про завдання партії в ділянці національних відносин. Та частина заслуговує на спеціяльну семантичну студію совєтської термінології. Чого там нема! Народи живуть і працюють в „гармонії" по совєтських республіках, тому їх границі втрачають своє попереднє значення, „бо всі нації рівні, їх життя спирається на спільній соціялістичній основі, матеріяльні й духові потреби кожного народу задоволені, і вони всі об'єднані в одну спільну родину..." А ціль? Проста: „затертя національних різниць - відмінностей, передусім мовних різниць - відмінностей; це — довший процес, як затертя клясових різниць" — і нарешті створення єдиного й неділимого совєтського народу - нації, що, очевидно, розмовлятиме по-московськи і уважатиме московську культуру за свою рідну. Амінь по Україні!

В той самий час, коли українську мову, культуру та науку Москва нищить і поборює на Україні всіма засобами, у Московщині і по всіх московських школах по немосковських республіках партія розгорнула шовіністич н и й культ московської мови разом із поворотом терміну „Росія — російський" для „Російської Соціялістичної Федеративної Совєтської Республіки", що містить у собі 16 автономних республік, 6 автономних областей і 10 національних округів.

Отож, Москва вже рішила перестати „валять дурака" з федерацією і коекзистенцією внутрі. Збагнімо значення нового ошуканчого терміну московського імперіялізму: „загальнонародна держава".

(Далі буде)

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ І ЗАВДАННЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В РЯМКАХ УККА НА 1965-66 РОКИ

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

ного американського суспільства, щоб воно мало належне зрозуміння пов'язання визвольного змагання України з начальним інтересом ЗДА.

ІУ.

Конкретні актуальні завдання для діяльности УККА випливають з специфічної ситуації в Україні і в інших поневолених Совєтською Росією країнах та із загальної міжнародної коньюнктури.

Засадниче положення в Україні є всебічно окреслене обширними постановами Конґресу УККА з жовтня 1962 р.

Там Конґрес УККА встановив невідмінне завдання УККА, як цілости, і кожної членської його організації зокрема такою ухвалою:

„Вважати справу визволення українського народу та відновлення суверенної і соборної, ні від кого незалежної Української Держави за найпершу свою ціль, у переконанні, що це визволення є в найширшому інтересі ЗДА та одною з головних передумов для здійснення їхньої і всіх волелюбних народів головної мети: встановлення тривалого миру в світі з волею і справедливістю та добробутом для всіх".

Положення в Україні покищо не є змінене в основному, а саме ще боротьба за визволення не досягла своєї мети.

Тому встановлене головне завдання на Конґресі УККА зобов'язує всі членські організації до скоординованої дії на допомогу назакінченій справі визволення України.

У.

В актуальних завданнях на біжучий період до найближчого Конґресу УККА обов'язують встановлені ухвалами попереднього Конґресу УККА директиви. Їх Рада Директорів тепер конкретизує ближче так:

1). Пам'ятати, що релігійна воля, релігійне виховання і церковна організація належать до основи вільного суспільства і культурного розвитку і тому дбати про координацію діяльности УККА з начальними церковними властями і місцевими церковними громадами, а одночасно помагати боротьбі за відновлення волі всіх українських Церков в Україні та їхню повну незалежність від будь-якої московської церковної влади.

2). Вважати діяльність представництва УККА у столиці ЗДА за особливо важливу справу і тому розбудувати його помічними силами і для того призначити відповідний кредит для Екзекутиви в бюджеті УККА.

3). Передумовою допомоги визвольній боротьбі України є збереження і зміцнення національно-культурної субстанції української громади в ЗД Америки. Конкретним завданням на актуальний період діяльности до найближчого Конґресу УККА вважати:

а). Ініціятива Відділів УККА і там, де їх нема, місцевих членських організацій, щоб використати закон про навчання мов у публічних школах і добитися навчання української мови в публічних школах всюди там, де є фактичні умови для того (потрібна кількість дітей українського роду).

б. Така сама ініціятива до заведення курсів з кредитом навчання української мови, історії і літератури у колеґіях і університетах.

в). Розбудова шкіл українознавства всюди, де для того є хочби найменші фактичні дані.

г). Зміцнення діяльности Шкільної Ради при УККА та повна підтримка її змагань для координації програми навчання в шкалах українознавства і в школах, утримуваних церковними організаціями.

4). Зміцнити інформаційно-виховну діяльність серед своєї громади і серед загалу американського суспільства шляхом поширення англомовного „Українського Квартальника" і тому зобов'язати всі членські організації наполягти на це завдання всіми силами так, щоб побільшена кількість передплатників серед нашого членства дала можливість зменшити видатно дефіцит цього видавництва і звільнений у цей спосіб фонд використати на книжкові видання. Крім того дати почин до ширших дискусійних лав з участю видатних американських діячів культури і політики для насвітлення проблем Европи й Азії в зв'язку з українською визвольною боротьбою.

5. Рада Директорів УККА закликає свої Відділи, Членські Організації та всіх громадян листами і телеграмами до своїх законодавців піддержати такі акції УККомітету в Конґресі ЗДА, як створення Шевченківського Відділу в Конґресовій Бібліотеці, та випущення Шевченківської поштової марки в серії Героїв Волі.

6. Покласти тепер натиск на те, щоб згідно з духом і літерою статуту. та резолюцій Конґресів УККА і постанов Ради Директорів була льояльна співпраця членських організацій і їхніх представників в УККА з керівними органами УККА тими тактичними засобами, які передбачає статут і згадані постанови Конґресів і Ради Директорів.

7. Рада Директорів УККА закликає гаряче цілу українську громадськість берегти свою єдність і спаяність, відбиваючи безкомпромісово всі спроби зі зовні і з середини розсварити нас і ослабити зі середини. Рада Директорів взиває всіх наших громадян, організації та товариства спільно, об'єднаними силами зміцнювати свою працю для розбудови нашого життя у вільному світі та для допомоги визвольним змаганням українського народу.

В рямках УККА обов'язує засада постанов більшости в усіх акціях, які ухвалено виконати компетентними керівними органами — Конґресом, Радою Директорів, Екзекутивою в центрі і керівними органами на місцях, при чому затримується воля опозиції в слові на форумі компетентних органів УККА в конструктивній і льояльній критиці аж до зміни постанови більшістю компетентного органу. Хто порушує цю кардинальну засаду кожної демократичної установи й організації, той самим фактом вносить анархічний елемент, шкодить цілій установі і внаслідок того, свідомо чи несвідомо, ставить себе проти організаційних принципів статуту і найвищого керівного органу, яким є Конґрес і за ним Рада директорів.

Д-р Михайло Кушнір

ЗЛОЧИННІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ

(4)

Які ж взори могла дати українським дітям совєтська окупація? Що доброго могла принести їм система, що спирається на забріханості і зраді, на нехтуванні людської свободи?

Крайова преса помиляється, говорячи про натиск двох струменів. Бо виник чіткий поділ на кілька доктринерських груп, а окремо стоїть підпільна Церква, незмінна в своїй науці, яка вміє розгрішити хулігана і навернути пристосуванця. Оскільки вони цього схочуть.

Хулігани, „діти чесних людей", пристосуванці, „потомство передовиків праці світил культурного життя". Добір цих слів: передовик, світило, культура, у зіставленні з брудом і нуждою, може вивести з з рівноваги задиркувату, насмішкувату українську молодь.

Хуліганство дітей зроджується із забріханости дорослих, з їх слабости й нездарности, з сірини веґетації. Боротьба за кусник петрушки, за пасту до черевиків, топтання по п'ятах у тісному помешканні, брак довір'я до вчителів, товаришів, ба навіть до цього нового, офіціяльного священика у сповідальниці, засипування дрібною бідою кожної хвилини дня, — зроджує бунт проти вражої і нудної яловости нового ладу. І не завжди хуліганство — це грабунок, ґвалт і банда. Досить часто — це протест і охота „бути у себе".

Під час штучної, експериментальної „відлиги" стояла на одній з вулиць Львова черга. Чим довше стояла, тим голосніше нарікала. До старої жінки, що найголосніше нарікала на новий лад, підійшов міліціонер. З черги виступили два хулігани, один заступив стару жінку, другий сказав: „відвалюй". І це мало успіх.

Немає аналогії між Росією і Україною

Москва, окупуючи Україну, застосувала свою систему ліквідації старого ладу, систему виховання молодого покоління. Переформування з поміччю трьох сильних засобів:

1) розбиття родини шляхом посилення економічних труднощів, щоб обриджувати спільне життя вдома і шляхом систематичного відривання дітей від батьків (школа дозвілля, молодечі організації);

2) введення широкого продажу алкоголю з метою розпиячити суспільство. Раніше алкоголь був рідкістю в устах жінок і дітей, тепер у загальноосвітніх школах понад 75% учнів п'ють горілку, дівчат — біля 50%, дітей перед 10 роком життя — 14%;

3) витворення суспільного і морального хаосу, що сприяв сексуальному розпряженню дітей і молоді.

Спираючись на речевому матеріялі совєтської преси саме в цій ділянці, можна ствердити, ща завчасність статевих стосунків, звичай „негайно гасити пожар" з будьким, змінність партнерів, цілковитий брак гамульців волі, — дає у висліді фізичне виснаження, умовий недорозвиток та заник почуття відповідальности. В цій формі життя, беручи до уваги багато років поганого або недостатнього відживлювання, немає умов для формування сильних, здорових, відпорних індивідуальностей.

Отже ліквідація старого ладу і наростання нових поколінь мали наступити в передбаченому Москвою темпі. Бо москалі передбачають дві можливості: або вони вставлять у слабі голови накручений ними механізм, який буде показувати совєтський час, або матимуть „опірних" — цілковито нездібних до нормального життя у вільному світі людей, отже цілковито від них залежних.

Але совєтське плянування, що мало деякі успіхи у великих індустріяльних центрах, не дало сподіваних вислідів, коли йдеться про широкі українські маси. Совєтське плянування, що спиралося тільки на матеріялістичних обчисленнях, не брало до уваги духової сили України. Переціньюючи наслідки розкладової роботи, москалі не числилися з тим, що Україна в основі християнська у своїх масах, і що велика частина інтеліґенції, а передусім молоді, пережила в сорокових роках могутній струс релігійного і національного відродження.

Росія не мала такого типу молоді, на духовий образ якої впливали цілі покоління згідно із засадою: „Бог, батьківщина і власна честь". Російська молодь, що тужила за ідеалами, пережерта атеїзмом, частинно ніґілістична, шарпалася в пошукуванні цілей та плянів. Отже Росія не була важким матеріялом для морального розкладу.

Спільні риси для обох континентів

Отже, розпряження молоді має в кожній країні іншу генезу й інше обличчя. Італійський бандитизм має інший родовід, ніж американський. Український розвивається на іншому підложжі, ніж французький. Але є деякі спільні риси для обох континентів, що дозволяють зробити наступні висновки:

Причина бандитизму дітей і молоді має свої основи в ненормальному родинному житті, бо в сучасній цивілізації родинний дім перестає бути гніздом, що дає дитині спокій, опіку й тепло, конечні для її розвитку.

Батьки, позбавлені міцних моральних засад, не пристосовані для виховування дітей. Діти приходять до шкіл у стані сирому або вже здеморалізовані. П'ятнадцятилітній хлопець в англійській школі, на анкетне запитання: „що таке катехизм" — відповів: „це збір незрозумілих вказівок, що утруднюють людям життя".

Дальше спостереження стосується факту, що новітній бандитизм є продуктом великих, пишних міст. Штучні велетні з їх рухом і атрактивністю викривляють малу людину з хвилини перших намагань бути самостійною. Бо природа дитини в стані постійної активности, наслідування, досвідів, поборювання опору, боротьби. А великоміське виховання робить з дитини „кібіца" вдома, в школі, кіні, на проґулянці, перед телевізійним апаратом...

Кінцеве спостереження зводиться до ствердження, що бандитизм або, інакше кажучи, хуліганство — є бунтом програної молодости, вислідом слабости, забріханости і як же часто нікчемности дорослих.

(Кінець)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УН-Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

В ЕВРОПІ

VIII

ВСІЛЯКО БУВАЄ

(А. Д.). Перед кінцевими підсумками і висновками із двотижневих відвідин в Европі, хотілося б ще згадати деякі дрібниці, що не мають жадного відношення до цілі і завдання наших відвідин, але які тим не менше характеристичні із — так сказати б — людського погляду.

За вас і для вас

Очевидно, що кожному з нас може трапитись таке, що всі формальності на поїздку до Европи треба полагодити впродовж малощо не кількох годин. Ці формальності: пашпорт, защеплення проти віспи, білет та зарезервування місця і подібне. Ви маєте велику сатисфакцію, що всі ці та інші формальності і справи вам може полагодити справді „блискавично" та з найбільшою точністю українське подорожне бюро Ковбаснюка в Ню Йорку. П. Антін Шумейко з його дружиною Вірою не можуть за вас тільки проти віспи защепитись. Це мусите зробити самі. Все інше — від пашпорту починаючи (вам треба тільки піти, щоб підписатись та присягнути на вірність Америці), а на точному визначенні маршруту та попередньому замовленні готелів, включно із їх задаткуванням, вони полагодять за вас. А на відхіднім дадуть вам ще повно всілякої потрібної „літератури" з інформаціями про звичаї в поодиноких країнах, про вартість американського доляра в інших валютах, про те, скільки за що треба платити і в якому відсоткові „типси" давати та як порозуміватись на незнайомій вам мові, чи як купити або замовити деякі речі без оплати мита і податку, отже за пів ціни. Не уявляємо собі швидкої і кращої подорожної обслуги й опіки, як її можна дістати таки в нашій подорожній фірмі Ковбаснюка. Сказане в жадному разі не є „комершіел". Це тільки ствердження факту. Солідність і справність будь-якої, приватної чи громадської української установи, є честю для нас усіх.

Де тільки нас немає!

Розпорошила нас доля по всьому світу і справді: де тільки нас немає! Один приклад. Майже в останній хвилині перед відлетом літака з міжнародного летовища Джана Ф. Кеннеді в Ню Йорку ввійшов до цього літака Пан-Американської повітряної лінії в дорозі до Риму й Тегерану один ще відносно молодий, рослий і кремезний мужчина, незвичайно рухливий і ще більше говірливий. При вході поговорив собі із стюардесою, що приготовлялася демонструвати пасажирам, як вживати в потребі рятункові пояси і віддихові апарати; йдучи між двома рядами заповнених пасажирами місць він постійно комусь висловлював якусь заввагу і, вкінці, примістився на порожньому місці біля підписаного. Прив'язавшись поясом, витягнув з портфелю документи та почав їх оглядати і впорядковувати. При цьому не можна було не завважити, що він має червоний пашпорт, отже виразний знак, що він є в службі Дядька Сема. Слово по слові й він, пізнавши ваш „джерзі-ситський" акцент, хотів би знати, якого ви походження. Українець? Гей, земляче! Показується, що ваш співдорожний — волиняк, служив з початком війни в польській армії, був „визволений" совєтами, але в яму в Катинському лісі не попав, бо був тільки сержантом, а там стріляли офіцерів, опісля, як Сталін із союзника Гітлера перемінився в союзника західніх демократій, він через далекий і близький Схід попав до польських військових частин в Африці, штурмував Монте Касіно в Італії, еміґрував до Америки, закінчив студії техніки, одружився з айришкою і має четверо нащадків, що „витинають гопака", а що він є спеціялістом в радарі, то Дядько Сем заанґажував його на працю, як цивільного урядовця при американській військовій місії у ... В'єтнамі. Справді: де нас тільки немає!

Де ми є?

Після кількох годин лету понад Атлянтиком, вздовж літака пройшовся, вітаючись з подорожніми, його симпатичний капітан. Ваш сусід уже питався, коли будемо в Римі, а щоб і собі щось сказати, ви питаєте, де ми тепер є. У відповідь дістаєте вияснення: 42 на північ і 36 на захід, а при тому усмішку, яка вам куди більше сказала, як проста, але цілком незрозуміла для вас аритметика вашого побуту.

„Містер, ю ар ін трабл"

Приїхавши до Риму і розмінявши на летовищі 20 долярів на ліри, ви відразу почуваєтесь наче мільйонер — стільки вам дали італійських тисячів. Але скільки заплатити за автобус з летовища до міста, ви таки не знаєте, а часу на ближче знайомство з ціною й італійськими грішми цілком не маєте. Що ж у такому випадку може бути простіше, як наставити шоферові жменю дрібняків, щоб собі взяв, скільки належиться. Та не в Римі. Шофер з дуже ввічливою міною та чи не єдиним зрозумілим для вас словом „грацієс" змів з долоні все і ви тоді чуєте заввагу подорожнього за вами: „Містер, ю ар ін трабл". Ви оглядаєтесь і бачите, що й він мав таке саме в пляні, але, навчившись з вашого досвіду, вже не тримає грошей в руці, щоб шофер їх змітав, тільки ввічливо сам сиппле йому всі ті гроші в торбину.

Очевидно, що Ваші „троблі" в Римі далеко на тому не кінчаються. В книжечці, що нею вас забезпечив п. Шумейко, написано виразно: містер, не псуй собі приємности і репутації та кожному давай „типа". Коли ж мова про шоферів таксівок, то вони, мабуть, самі собі цей „тип" беруть, бо куди б ви й не їхали, хоч би раз в один ,а другий раз ь цілком протилежний напрямок, вас чомусь завжди везуть по тій самій „віа Аппія", чи як вона там називається, і ви за кожним разом маєте нагоду оглянути більшу частину міста.

Чистий припадок

Уже згадувано при іншій нагоді, що одною з найбільш популярних та надійних українських установ у Римі є Мала Семінарія, яку ведуть ОО. Селезіяни та в якій навчається понад сотня українських юнаків із багатьох країн Західньої Европи. Бувши в Римі, ви не можете поминути цієї майже ідеальної виховної установи. Правда, добитись до неї не така легка справа для „грека", що не знає італійської мови, бо Семінарія — її прекрасна, модерна будівля, положена на передмісті давнього Риму. Але, вам таки пощастило туди заїхати, о. д-р Чміль, ректор Семінарії, та інші Отці вас завжди сердечно привітають, подібно, як і семінаристи. Але це вже чистий припадок, як ви приїдете до Семінарії й вас негайно заведуть до театральної залі, бо зараз починається приготована і відіграна малими семінаристами виставка п'єси-комедії п. з. „Вуйко з Америки".

„Говм, світ говм!"

Згадку про всілякі подорожні — як писав колись Михайло Рудницький — „нагоди і пригоди" можна б продовжувати, не тільки з Риму, але й інших европейських столиць. Всіляко ж буває! Та не це було ціллю нашої подорожі, а про дещо з цього згадуємо тільки для різноманітности.

Але ще одного не можна не згадати: враження при поворті додому. Два тижні — короткий час, він ще коротший тому, що виїжджаючи в певній цілі та з певною метою, ви постійно в русі, ви не маєте ні хвилини часу на „туристику". А вертаючись після двох тижнів додому, ви маєте враження, наче б верталися ввечорі із наполегливої цілоденної праці і щойно тоді, як ви вже сидите в літаку, що має вас завезти до Ню Йорку, ви відчуваєте відпруження і все те невимовне, що відчуваєте при повороті додому. А коли вже побачите перше світло на американському побережжі, то щойно тоді ви розумієте повну суть відомого твердження: „Говм, світ говм". Бо всюди добре, але дома таки найліпше!

(В черговому числі закінчення цієї серії: *Підсумки і висновки).*

● **Уряд Непалю заборонив експедиції закордонних альпіністів.** Сталося це внаслідок масового напляву закордонних альпіністів, які не турбувались за в'їздові візи, прибуваючи туди нелегально.

БАТАЛІСТ ЛЕОНІД ПЕРФЕЦЬКИЙ

В неділю 28 березня ц. р. у горішній залі Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку буде відкрита виставка баталістичних і пластових образів Леоніда Перфецького. Хоча мистець Петро Андрусів, промовляючи на відкритті тієї самої виставки у Філядельфії, правильно звернув увагу, що оцих 39 акварель і тільки дві олії дають тільки слабе уявлення про широчінь таланту і багатство творчости Леоніда Перфецького, надзвичайно цікавої постаті як людини і як артиста, проте ця виставка таки прецікавий мистецький показ.

Голова Леоніда Перфецького, скульптура Миколи Станька

Однаково у Філядельфії, як в Ню Йорку цю виставку спонзорує Об'єднання бувших вояків українців (ОбВУА), а в Ню Йорку ще Пластова Станиця. Це не діється випадково і не лише тому, що йде тут про воєнну тематику образів. Бо Леонід Перфецький — це колишній вояк, це вояк з замилування і гону до військового діла. Був добровільцем в Леґіоні Українських Січових Стрільців, опісля перейшов до Армії УНР, а за другої світової війни, будучи вже не молодою людиною, вступив знову добровільцем до І Української Дивізії. Він може служити за показний зразок міжнародних баталістів: це той мистець, який воює з рисунковим нотатником в кишені і при кожній нагоді, серед бою чи відпочинку, де тільки може, робить шкіци, підхоплює теми, схоплює баталістичні сцени. І це той вояк, який єднає любов рідного краю, що її доказує ділом із крісом в руці — з любов'ю до мистецтва. І Леонід Перфецький — не аматор: він студіював в Краківській Академії Мистецтва, свої мистецькі студії продовжував у Парижі. І тому його коні, його сцени боїв чи вояцькі типи — це діло знавця. У мініятюрних акварельних образках „Кузня" (вояк схилений над копитом коня), чи „Після летунського рейду" (гола стіна, що залишилась з будинку) — більше правдивого мистецтва і правдивої війни, ані ж інколи великі полотнища авторів, що не знають вояцького побуту ні не бачили кавалерії в дії.

Баталістичні образи Леоніда Перфецького порозгублювались за останніх 50 років на великих просторах Европи й Північної Америки. Нині ветеран вояк-мистець живе в манастирі Монтреалу в Канаді, розмальовує фрески і працює над циклем „Апокаліпса". Велика заслуга його найближчої рідні — братанича музики Богдана і його дружини Наталі, які відшукали ту збірку баталістичних образів і нарисів та перевезли до Америки, щоб виставити їх, з допомогою гурту приятелів, спершу в Філядельфії, після того тепер у Ню Йорку.

Поруч із баталістичними акварелями із першої, української та другої світових воєн, є ще на цій виставці 78 акварель і нарисів з пластового життя, роблені в Німеччині, у таборових відносинах. В одних і других — характеристичні риси того маляра: чудове знання рисунку, тонке вичуття однаково воєнного страхіття, як своєрідного вояцького (чи пластового) гумору, нахил до пастелевих кольорів, які найкраще віддають настрій ніжности, прикметний вдачі артиста.

Постійні відвідувачі українських мистецьких виставок, прийшовши на виставку образів Леоніда Перфецького зразу побачать і відчують, що це „щось цілком інше". Цю різницю не вичерпує ділове ствердження: інша, мовляв, тематика, чи інша техніка. Ні — це інший дух віє із стін залі, з якої зникли пейзажі, квіти, акти і модерністичні ломиголовки, а розсілись на них вояки, композиції з похмурої епохи „Чотирокутника смерти" чи совєтських „Концентраційних таборів" або „Антирелігійної пропаґанди".

Але Перфецький у змальовуванні навіть отаких високодраматичних сцен не вміє бути кровожадним, жорстоким, він далекий від „соцреалізму" совєтських баталісти ч н и х пропаґандистів. І тому всі його образи, всі ті його шкіци до великих образів і нариси — овіяні радше смутком, переплітаним кривою усмішкою, ані ж воєнним жахом. Оце той настрій, що ним сповита заля рідкісної і справді небуденної виставки Леоніда Перфецького, яка хоч і не показує його давніх архитворів, хоч тільки дає здогадуватись, що той мистець давав і може дати, проте вимагає більше пієтизму до себе, ані ж критицизму.

Іван Кедрин

Українська Літературно Мистецька Клюб

● **З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку** повідомляють, що в п'ятницю 26 березня ц. р. відбудеться там вечір, на якому інж. Нестор Пінковський дасть доповідь на тему „Давній і сучасний Мексик". Він говоритиме про стару культуру мексиканських індіян, тамошні піраміди, давні святині, мистецтво. Доповідь буде багатоілюстрована кольоровими проглядками. Початок о год. 8 веч.

● **Амбасадори ЗДА, Британії і Франції** у Західній Німеччині звернулись до совєтського амбасадора в Східній Німеччині, щоб той дістав від східньо-німецьких комуністичних властей всі дані про непокараних ще нацистів в Західній Німеччині. Большевицький амбасадор відповів, що він „здивований", бо таку справу повинні ладнати обидва „уряди" безпосередньо: Совєти постійно провокують Захід, щоб він визнав „де факто" Східню Німеччину і її „уряд".

УККомітет схвалює і посилює акцію збірки фондів

(Закінчення зі стор. 1-ої)

бів, появиться небаром в ч. 3 Конґресових Вістей, підкреслюючи, що згідно з постановою Ради Директорів від прибутків УНФонду 10% переводиться на спеціяльний фонд, призначений в першу чергу на набуття дому УККА. До того фонду переводяться також особливі записи та дари на УКА. Досі на цьому фонді є $18 260, а $3 000 вкоротці буде туди переведено.

В признанні за прикладну працю в збірці на УНФонд в минулому році УККА признав три почесні відзначення (плякети) трьом Відділам, які зібрали найбільші суми на УНФонд, а саме в Філядельфії, Ню Йорку і Шикаґо та три для відділів, які найкраще до числа місцевого українсьдо числа мсцевого українського населення. Почесні грамоти одержують всі члени Конґресових Клюбів, та прикладні збирачі — окрему подяку. З нагоди 25-річчя УККА всі платники Фонду за останніх 10 років одержуть ювілейну віданаку.

Збірка в цім році проходить задовільно. Перші місяці дають запоруку, що збірка на УНФонд в цім році далеко перейде минулорічну. Треба тільки, щоб всі члени провідних органів УКА, зокрема всі його директори, активно піддержували господарські заходи Екзекутиви УКА та її Фінансової Комісії, а зокрема піддержували розбудову Клюбів та підвишку датку, поширення Квартальника та здобуття нових платників національного датку. Після звіту касир запропонував відповідні резолюції, які однодушно, після короткої дискусії, схвалено.

Резолюції Ради Директорів УККА в господарських справах

1) Рада Директорів УККА складає подяку платникам національного датку на Український Народний Фонд, як установам, так особам, а зокрема членам Конґресових Клюбів, які своїми пожертвами дали змогу УККА продовжувати свою працю для українського народу, а водночас закликає весь український загал: тисячі українських установ у цілім краю та десятки і сотні тисяч свідомих громадян, щоб вони без винятку включилися у ряди постійних платників національного датку.

2) Рада Директорів закликає українську суспільність, а зокрема установи, передплатити один чи більше примірників „Українського Квартальника", щоб при його допомозі поширювати знання про Україну та її змагання до свободи і державности серед американсько - українського, а зокрема серед не-українського громадянства.

3) Рада Дирикторів зобов'язує особисто усіх членів своїх органів: Екзекутиву, Політичну і Ширшу Ради, щоб вони не лише прикладно виконали свій обов'язок, як платники національного датку і передплатники „Українського Квартальника" але й допомагали в загально-громадській збірці даткуі поширюванні „Українського Квартальника.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ПОМЕР РУМУНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖЕ ДЖОРДЖІЮ-ДЕЙ вночі з минулої п'ятниці на суботу у віці 63, на пістряка легенів і печінки. Похорон призначено на середу 24 ц. м. Румуни ніби признають померлому комуністичному диктаторові ту заслугу, що він не піддався совєтському господарському диктатові та підкреслив незалежність становища Румунії в московсько-пейпінґському „ідеологічному" спорі.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ УРЯД В БРИТАНІЇ ПРИЗНАЧИВ на директора установи в справах цін і зарібків консервативного парляментарного посла, бизнесмена, Обрі Джонса. Він зречеться свого мандату і в його окрузі відбудуться додаткові вибори. Джонс має дбати за те, щоб не зростала доріжня і не було високих підвишок винагороди, що подорожчують продукцію.

ПОДЯКА

20-го лютого 1965 року, по довгих і тяжких терпіннях, відійшов у кращі світи
мій МУЖ

бл. п. ВАСИЛЬ ЛАБА

Цією дорогою складаю щиру подяку Всеч. Отцю парохові Степанові Городецькому за духову опіку в часі довгої хвороби, та похоронні обряди і його незабутнє прощальне слово.

Управі Братства І Української Дивізії УНА в Рочестері та усім її Членам висловлюю глибоку подяку за моральну і матеріяльну піддержку в часі довгої хвороби і за возвеличання останньої дороги Покійного, а п. Любомирові Біликові, членові Краєвої Управи Братства І УД УНА зокрема за зворушливе вояцьке надгробне прощання, а за щирі вислови співчуття складаю подяку Головній Управі Братства І УД УНА, на руки голови п. Гузара в Торонті.

Паням Я. Зелез і М. Повх моя щира вдяка за уряджения поминків, а паням Л. Карабіневич, І. Вергун і М. Городецькій за ласкаву допомогу.

Я зворушена пам'яттю організацій: ОДВУ, „Запорозька Січ", І УД УНА, 19 Курінь Пластунів, Гуртка УПЮ „Вікінг", та 47 Відд. СУА, що звеличали пам'ять Покійного квітами і пожертвами.

Моє щире спасибі усім Вам Приятелі за квіти, Служби Божі, та за вислови співчуття особисто, листовно, чи телеграмами.

Дякую Вам Приятелі Покійного, що прибули з Торонта, Амстердаму, Ютики, Нюарку, як також родині з Амстердаму, Ютики, Сиракюз і Торонта.

Особлива моя подяка п. Романові Останчукові, п-ству Зелезам, Павлишинам, Повхам, п-ням М. і Л. Семків, М. Холевчук і М. Ніньовській, п-ству Вітковицьким та п-ну Пилипенкові, які впродовж довгої недуги давали моральну піддержку Покійному і родині.

П. Руснакові дякую зокрема за його щоденне відвідування мойого мужа в шпиталі і теж п-ні Стефанії Губці за її старання біля хворого.

Моя вдячність п-ву Маньківським, Барановичам, п-нам Дм. Висоцькому, В. Пакошеві, І. Кірчеєві, інж. Богачеві за відвідування хворого в шпиталі.

Рівнож дякую всім тим, які відвідували Покійного в шпиталі а яких через недогляд поминула, а п. Гаррісові за точне і совісне переведення похоронів.

Нехай Всевишній винагородить Вам Усім Своїми ласками.

СТЕФАНІЯ ЛАБА з ДІТЬМИ

†

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями, Знайомими
й Українською Громадою,
що в неділю, 14-го березня 1965 року в Брентфорді, Онт.,
по тяжкій недузі, на 69-му році трудолюбивого життя,
відійшов у Вічність, заосмотрений Найсвятішими Тайнами
наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДО

бл. п. ВОЛОДИМИР КРАВЧУК

головний директор суду, референт спадкових і торговельних справ кол. староства та довголітній секретар Т-ва „Бесіда" в Золочеві; в'язень польської в'язниці в Домб'ю; б. член УНА Дивізії „Галичина"; член парохії св. Івана Хрестителя, Народного Дому і Відділів: Ліґи Визволення України та Українського Народного Союзу в Брентфорді.

Похорон відбувся в середу, 17-го березня 1965 р. о год. 10-ій ранку з похоронного заведення Thorepe Brothers Funeral Home Ltd., 96 West Street, Brantford, Ontario, до української католицької церкви св. Івана Хрестителя. Після похоронних обрядів тлінні останки Покійного були зложені на місцевому цвинтарі.

Безмірним горем прибиті:
дружина — МИХАЙЛИНА
дочка — ЛІДІЯ
зять — д-р ІВАН СКРИПУХ
внуки — ОРЕСТ і РОМАН

†

Ділимося нашою сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 6-го березня 1965 року
в Рідному Краю на Полтавщині в м. Хорол,
після важкої і довгої недуги відійшла у Вічність,
наша Незабутня МАМА, БАБУСЯ й ПРАБАБУСЯ

бл. п. Параскева Йосипівна БАГНІВСЬКА

Проживши 87 років.

Залишила у великій жалобі:
в Краю: дітей, внуків, правнуків — 41 душ;
в Америці: дітей, внуків, правнуків — 10 душ.

Замість квітів на могилу, та на увіковічнення пам'яті, складаємо пожертву $50.00 на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Брук.

син — священик о. Павло з дружиною Софією — Ню Йорк; внук — Григорій з дружиною Клавдією; правнуки — Станіслав, Лідія — Ню Йорк; внук — Олександер з дружиною Марією; правнуки — Юрій, Лена — Шикаго — БАГНІВСЬКІ.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ДНІПРО" в КЛІВЛЕНДІ

повідомляє своїх Членів та Приятелів,
що в дні 15-го березня 1965 року
відійшов у Вічність

†

інж. МОДЕСТ ВОЛЧУК

Член-Основник Хору „Дніпро".

Від усіх наших співаків передаємо Родині Покійного щире співчуття.

УПРАВА

Ольга Мак

ВОНО ЗНОВУ ОЖИВАЄ

СЦЕНА НА ОДНУ ДІЮ

(6)

(VI)

ТАРНОВСЬКА *(встає, підходить до нього і починає гладити його голову)*: Ціла Україна тоді плакала над вашою долею...

ШЕВЧЕНКО *(ухиляючись від нестощів, відводить її руки)*: Прокляті роки! Вони мою силу й здоров'я з'їли, вони мені душу оплюгавили, вони мені серце розчавили... Вже скільки часу минуло, а я їх і досі забути не можу. Сняться мені щоночі... Оце й сьогодні: прокинувся, вкритий холодним потом...

ТАРНОВСЬКА *(тихо й благально)*: Не згадуйте, Тарасе Григоровичу! Воно минуло. Забудьте його!

ШЕВЧЕНКО *(задихаючись)*: Такого не забувається, кумасю! Інколи дивлюся в дзеркало, щоб переконатися, чи й справді по тих роках не залишилося у мене на чолі ганебного тавра.

ТАРНОВСЬКА *урочисто)*: Терновий вінець не може залишити знаків ганьби.

ЧЕВЧЕНКО *(роздратовано)*: Не робіть з мене святого, кумасю! Я — грішник, великий грішник! І каюся гірко, що дозволив десять років у собі образ і подобіє Боже оскверняти!

ТАРНОВСЬКА: А що ж ви, бідний, могли зробити, Тарасе Григоровичу?

ШЕВЧЕНКО: Спустити з ретязя свої бажання, Надіє Василівно, дати їм волю! *(Зривається знову на ноги.)* „Вперьод — калі!" *(Вдає, що робить випад вперед і коле багнетом.)* І землячка Глобу — в черево! „Назад — атбєй!" *(Вдає, що б'є кольбою назад.)* І штабс-капітана Потапова або його помічника Обрядіна — в зуби!

ТАРНОВСЬКА: І що б було потім?..

ШЕВЧЕНКО *(зітхаючи)*: Потім?.. Потім напевно ми не сиділи б оце з вами удвох і не розмовляли б.. Ох!.. *(Притискає рукою груди і схиляється, корчачись від болю.)*

ТАРНОВСЬКА *(перелякана, підбігає до нього й обіймає його за шию)*: Тарасе Григоровичу, кумцю, дорогий!.. Ну, навіщо ви?.. Не треба!.. Болить вас?.. Де ваші ліки? Я подам...

ШЕВЧЕНКО *(довго бореться з болем і не реагує на заходи Тарновської. Врешті випростується поволі і з полегшею зітхає)*: Дякую, кумасю, мені вже краще... Вже минуло...

ТАРНОВСЬКА: Але ліки мусите прийняти. Де вони?

ШЕВЧЕНКО: Нема, скінчилися. Якраз Орловський пішов до аптеки замовити... Ви не знаєте Орловського? Є тут у мене молодий приятель, який мене щодня відвідує...

ТАРНОВСЬКА: Тоді ляжте трошки. Не вважайте на мене. Ходім!.. *(Хоче його підвести.)*

ШЕВЧЕНКО: Ні, кумасю, не треба. Дякую вам. Ви дуже добрі... *(Обтирає чоло хустинкою і починає сміятися.)* А було б добре, га?

ТАРНОВСЬКА *(не розуміючи)*: Що?

ШЕВЧЕНКО: Та отак настромити Глобу чи Потапова на багнет, неначе галушку на шпичку! Бо вони ж мені допекли! Що допекли — то допекли!..

ТАРНОВСЬКА: Кумочку, покиньте цю розмову! Вона вас хвилює і шкодить вам...

ШЕВЧЕНКО *(наслідуючи Тарновську)*: Кумонько, покиньте ваші уболівання, бо вони мене сердять! Я вже досить намовчався через те, що мої слова шкодили іншим, а тепер мушу знову мовчати, щоб не шкодити собі самому?! Та чи ви не розумієте, Надіє Василівно, що мені найбільше шкодить саме мовчанка?! *(Кричить)*: Мене задушить цей залізний намордник, або я одурію від слів, яких не маю кому сказати!..

ТАРНОВСЬКА *(злякана, біжить до столу, бере олівець, альбом і пхає їх Шевченкові в руки)*: Добре, кумцю, добре!.. Будемо говорити... Беріть кінчайте малювати... Лише не кричіть, благаю вас!..

ШЕВЧЕНКО *(взявши в руки приладдя для малювання, відразу заспокоюється, але ще дихає важко)*: Вибачайте, кумасю, я справді поводжуся, як навіжений... Важко мені... Тижнями й слова не маю до кого сказати. А оце вже десять днів і з дому не виходжу... Не гніваєтеся?

ТАРНОВСЬКА: Та Бог з вами, Тарасе Григоровичу! Ані в гадці не маю гніватися. Малюйте. *Старається прийняти попередню позу.)* Так?

ШЕВЧЕНКО *(вже зовсім заспокоєний)*: Так. Трошечки хіба в цей бік... Ага, вже добре... *(Починає малювати.)* Ось так, бачите, як люди кажуть: що панові добре, то мужикові шкодить. Мабуть, правда. Ви свою гідність тримаєте тим, що вмієте бути стримані й розважні, а я, коли мені доводиться стримуватися і бути розважним, гідність трачу. Зате, коли дам собі волю — почуваю себе справжньою людиною *(сміється)*. Я, знаєте, й досі радію, коли згадаю, як я п'яницю-дячка березовою кашею нагодував. Е-ех!.. *(З радости тре долоні, качаючи між ними олівець.)* Одчухрав же я його тоді, так одчухрав, що навіть ретельний конюх пана Енгельгардта — Сидір — і той краще не справився б! За всі рази я тоді зі своїм нелюдом-учителем поквитався!

ТАРНОВСЬКА *(з несмаком)*: Тарасе Григоровичу, чому ви завжди так уперто про своє мужицтво говорите? Адже якраз це, що ви тепер оповідаєте, свідчить не про „мужитцво", а про шляхетність вашої душі. Невже ви самі цього не відчуваєте?

ШЕВЧЕНКО: Ні. Або, сказавши правду, байдуже мені до того: мужик чи шляхтич, — аби людина.

ТАРНОВСЬКА: „Всі люди, та не всі человіци"...

ШЕВЧЕНКО: Правда. Але, коли я говорю про людину, то думаю про „человіка". Інших я й за людей не вважаю.

ТАРНОВСЬКА *(зітхнувши)*: То ви думаєте одне, а робите друге.

ШЕВЧЕНКО: Таке в мене частенько буває... Тільки не розумію, до чого ви це кажете.

ПОЧАВСЯ ПОХІД ІЗ СЕЛМИ ДО МОНТҐОМЕРІ В АЛАБАМІ

Зліва губернатор Алабами Джордж Воллес читає депешу, яку він вислав до президента Джансона з повідомленням, що не може дати опіки над походом із Селми до столиці стейту Монтґомері; направо президент Джансон, який змобілізував Крайову Ґвардію, яка має охороняти похід, що зробить 54 милі і триватиме 5 днів.

Концерт хору „Сурма" в Шикаґо

Хор „Сурма" в Шикаґо довгі роки був улюбленим хором місцевого українського громадянства. Недавно під мистецьким керівництвом проф. І. Трухлого перетворився з чоловічого хору на мішаний. Як ця переміна відбилася на його мистецькому рівні, годі було переконатися по виступах хору на академіях та інших громадських святкуваннях.

Прихильники „Сурми" і звеличники диригентського таланту проф. І. Трухлого з нетерпеливістю чекали на власний концерт хору, що відбувся 6 лютого цього року.

Програма концерту дібрана зі смаком і досвідом і хорові давала можливість виявити себе в різних жанрах українського вокального мистецтва, починаючи позацерковно релігійними творами, як канти, і кінчаючи веселими піснями танкового характеру. Вступом до програми були канти: 1) „Варвара" — муз. О. Кошиця, 2) „Камо піду" — муз. М. Ли- муз. М. Леонтовича з як завжди успішним сольовим виступом п. Василя Зарицького, що володіє баритоновим голосом дуже приємної барви, і 4) „Кант св. Юрію" — муз. Я. Яциневича. Центр програми становили колядки і щедрівки: 1) „Бог Предвічний" — гарм. С. Людкевича, 2) „Ой дивнеє народження" — гарм. О. Кошиця, 3) „Ой в чистім полі" — гарм. М. Вериківського, 4) „А вскликнули янголи" — гарм. К. Стеценка 6) „Коли звізда ясна", гарну закарпатську колядку в гармонізації проф. І. Трухлого, що в ній він блискуче виявив свій не тільки диригентський, але й композиторський хист виконано вперше в Шикаґо, а можливо, і взагалі вперше. 7) „Ой рано, рано" — гарм. Ступницького, 8) „Во Вифлеємі нині новина" гарм. С. Людкевича, 9) „А в Куцівці церкву будують" — гарм. К. Стеценка і 10) „Щедрик" — гарм. М. Леонтовича.

Виконання колядок і щедрівок попередив симпатичний виступ молоденької п. Оксани Малецької, що настроєво продеклямувала вірш Б. Лепкого „Під Свят-Вечір". На закінчення програми хор відспівав: 1) „Ой у полі вітер віє" в обробці О. Кошиця, 2) „Ой пряду, пряду" в обробці М. Леонтовича, 3) „Ой з-зя гори кам'яної" в його ж обробці, 4) „Поза гаєм брала дівчина льон" в обробці О. Кошиця, 5) „Туман хвилями лягає", хор з опери „Утоплена" М. Лисенка, виконано при фортепіяновім супроводі д-ра В. Касараби, 6) „На вулиці скрипка грає" і 7) „Як поїхав мій миленький" — обидві в обробці М. Лисенка. Вже сама ця програма концерту показує, як переміна хору „Сурма" на мішаний поширила його мистецькі можливості.

Виконання програми мішаним хором „Сурма" перевищило сподівання найбільших його ентузіястів. Воно було на високому мистецькому рівні.

Концерт показав,що сталася направду чудесна переміна: за порівняно короткий час, під досвідченою рукою проф. І. Трухлого, чоловічий хор перетворився в добре зіспіваний мішаний хор. Виразна дикція, повне володіння засобами музичного виразу, що їх уживає хор не як самоціль, не для того, щоб здивувати слухачів добре опанованою технікою виконання, а щоб збудити в них емоції, естетичні переживання, співзвучні з музичною ідеєю твору, — це ті цінні прикмети хору, що забезпечують йому почесне місце серед українських хорів на еміґрації. про великий вклад праці, енергії та хисту, що його поклав на вишколення хору і на підготовку його до концерту диригент проф. Трухлий. Хто, знаючи про недавно відсвяткований 80-літній ювілей професора, бачив, з якою молодечою енергією диригує він великим і складним концертом, як панує над хором, той прийшов до висновку, що в проф. Трухлого тільки метрика стара, але сам він душею й тілом молодий.

Також і члени хору поклали чимало праці над собою та жертвували чимало свойого часу на участь у пробах для підготовки до концерту, керуючись єдино ідеалістичним мотивом любови до хорового співу та бажанням прислужитися розвиткові цієї ділянки української культури. Концерт 6 лютого був для хору „Сурма" суворим, вимогливим іспитом, і цей іспит хор блискуче здав. На жаль, не здало тоді іспиту шикаґівське українське громадянство: майже половина місць була порожня.

А. Кременський

Двадцять два роки без сну

У Югославії селянин Франьо Микулич ось уже 22 роки зовсім не спить. Він має добру пам'ять і неабиякі математичні здібності.

Що ж трапилося?

Під час війни, коли хлопчикові було ледве сім років, поблизу нього вибухла ручна граната. Хлопець заціпенів від страху, потім кинувся бігти додому, а ввечері ніяк неміг заснути. І так — всі наступні дні, місяці, роки...

Яке це надзвичайне явище, пояснюють психіятри?

Відомо, що безсоння мають люди, які перенесли захворювання головного мозку, ту або іншу інфекцію, черепно-мозкову травму. Причиною розладів сну можуть бути важкі психічні переживання, супроводжувані хвилюванням, неспокій, депресія, а також алькоголь.

Що ж торкається Микулича, то не виключено, що порушення сну могла викликати в нього перенесена ним у дитинстві травма.

Людина не може жити без сну — це безперечно.

Саме сон зберігає нервові клітини від виснаження, перевтоми, рятує від загибелі.

А як же Микулич? Він увесь час не спить, нервові клітини його перебувають у постійному збудженні, але лікарі кажуть, що він здоровий, та й сам він почуває себе добре. Чим таке явище можна пояснити?

У мозкові людини, пояснюють психіятри, є 14-17 міліярдів нервових клітин. Кожна з них дана нам раз і назавжди, на все життя, бо, виснажуючись, вона не відновлюється. Але мозок збудований так, що клітини працюють не всі зразу, якась частина їх відпочиває, мозок звільнюється від шкідливих залишків обміну речовин і водночас засвоює новий харч,принесений сому кров'ю. Значить, окремі нервові клітини „сплять"і тоді,коли людина взагалі перебуває в бадьорому стані, і нервова система в якійсь мірі захищена від виснаження та перевтоми.

Очевидно щось подібне відбувається і з Микуличем.

З діяльности ОДВУ, БО та ІСНО

Рочестер, Ню Йорк. 20-го лютого, в місцевій домівці ОДВУ. Відділ ч. 20, відбулися важні наради репрезентантів ЦУ ОДВУ та з представниками Президії УНО з Канади. Обговорено проблеми скріплення консолідації вільних українців навколо УККА та КУК, гідної підготовки до скликання СКВУ, пресові та видавничі справи та проблему культурних контактів.

До останньої точки зайнято позицію, яка базується на ідеалі та заповітах з 22 січня 1918 і 1919 рр.

В післяполудневих годинах відбуто Окружну Конференцію представників ЦУ ОДВУ з предст. Відділів і Делеґатур з Рочестеру, Ютики, Боффало та Сиракюз, де продискутовано та ухвалено низку рішень з фінансової та організаційної ділянок.

У вечірніх годинах місцевий Відділ Українського Золотого Хреста влаштував разом з Братніми Організаціями прийняття на честь гостей з Канади та Ню Йорку.

Присутнім представлено репрезентантів ЦУ ОДВУ і УНО. Прийняття відкрив та ним керував голова місцевого Відділу ч. 20 друг П. Шимін.

Головною справою була проблема Визвольного Фронту. Про стан ролю і цілі ВФ реферував генеральний секретар ЦУ ОДВУ д-р В. Михайлів, а про історію розвитку і значення ВФ для української визвольної боротьби подав пояснення член Управи Української Стрілецької Громади в Канаді інж. Михайло Селешко.

Присутні у питаннях та дискусії висловлювали речеві думки та пропозиції для збільшення жертвенности для Визвольного Фронту.

В неділю 21 лютого в Народному Домі о год. 2:30 по полудні відбулося громадське віче, організоване 20-им Відділом ОДВУ. Віче відкрив голова місцевого Відділу ОДВУ П. Шимін і покликав на предсідника генер. секретаря ЦУ д-ра В. Михайлова та до Президії — М. Білика.

Доповіді виголосили ред. Я. Гайвас та інж. П. Байбак. Перший говорив на тему „Україна сьогодні", а другий на тему „Наші сили і методи у визвольній боротьбі". Ред. Я. Гайвас подав насвітлення стану українців на Рідних Землях, невідрадність та тиранію, а разом з тим і познаки духового пробудження та випростання у боротьбі з окупантом. П. Байбак говорив про культурну боротьбу вільних українців у діяспорі та її значення для визволення України, і закликав усіх українців у вільному світі об'єднатися довкола Української Національної Ради. Після доповідей відбулися дискусії, в яких забрало голос понад 10 осіб. Дискусії були глибинні і всесторонні.

У Вічі взяло участь 150 осіб. По закінченні Віча учасники проспівали „Не пора, не пора".

Т. Донець.

АСТРОНОМІЧНА ВЕСНА ПОЧАЛАСЯ МОРОЗОМ

Ню Йорк. — В суботу 20го березня о год. 3:5 почалася астрономічна весна, бо саме тоді сонце перейшло через рівник йдучи з Південної до Північної півкулі. Але перший день весни в Ню Йорку був морозний і падав сніг. Мороз був і в неділю, хоч Бюро погоди передбачає, що найближчі тижні будуть мати температуру, вищу від нормальної. „Фармерський Альманах" заповідає кінець березня неспокійний із змінливою погодою. В Ню Йорку в неділю термометер показував 20 ступнів, а в понеділок 21. Зимова погода вже першого дня весни.

ЛИСІ ХУТРА

Які хутряні вироби продають в Івано-Франківській головній крамниці? Під цінне хутро допасовують кролячі шкірки, з яких нерідко випадає шерсть, і хутра швидко лисіють („Радянська Україна" з 4 безезня ц. р.).

ЯК ЗМАГАЮТЬСЯ?

У статті кореспондента „Комсомольської Правди" за 11 березня ц. р. є таке місце про змагання:

Посадила бриґада дерево... на заасфальтованому хіднику. Стали всі і тішаться. Зійшлися люди, питають:

— Для чого це ви? Воно ж засохне...

— Нічого. Зате всі дізнаються, що ми перші таке вигадали.

— То хоч землю довкола дерева підпушіть, — підказують люди.

Довго. Хтонебудь дізнається — пережене...

Розшуки

Шукаю родину,
БАЗИЛЯ ЗАБРОЦЬКОГО
які до 1930 р. жили по улиці Лопаївка, одного села, на Київщині. Я сердечно Вас прошу, напишіть мені.

Philip Sachnewycz
30-47 35th St. Astoria, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 5406. Призначені на смерть!

Могутній урочисто наказав, щоб похід ішов до джунглів.

Подорож швидко скінчилася і в'язні витріщили очі на зловісну таємничу рослину!

— Ось тут є місце вашої загибелі! — просичав король. — Ви будете жертвою для Арба, що кормиться тілом!